

PINIGINIO TARPININKAVIMO ĮSTAIGŲ VEIKLOS STATISTINIO TYRIMO METODIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Piniginio tarpininkavimo įstaigų veiklos statistinio tyrimo metodikoje (toliau – metodika) pateikiama informacija apie statistinio tyrimo (toliau – tyrimas) organizavimo tvarką, tikslą, nurodomi reglamentuojantys teisės aktai, naudojami klasifikatoriai, statistinių duomenų šaltiniai, taikomi statistinių duomenų rinkimo ir apdorojimo būdai, statistinių rodiklių skaičiavimo apibrėžimai, vartotojams pateikiami rezultatai.

2. Tyrimas atliekamas nuo 1994 m. Buvo renkamos ketvirtinės ir metinės piniginio tarpininkavimo įstaigų statistinės ataskaitos, kurių atsisakyta 1997 m., kai suvestines piniginio tarpininkavimo įstaigų ketvirtines ir metines balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitas, surinktas priežiūrai vykdyti, pradėjo teikti Lietuvos bankas. Atsiradus naujos informacijos poreikiui, Lietuvos statistikos departamentas nuo 2001 m. atlieka metinę piniginio tarpininkavimo įstaigų apklausą, siekdamas surinkti duomenis, kurių nerenka ir neteikia Lietuvos bankas.

II SKYRIUS TIKSLAS

3. Tyrimo tikslas – parengti ir paskelbti Europos Sąjungos reikalavimus ir nacionalinių sąskaitų poreikius atitinkančią statistinę informaciją apie piniginio tarpininkavimo įstaigų veiklą.

4. Pagrindiniai statistinės informacijos vartotojai yra Lietuvos bankas, valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, žiniasklaida, mokymo įstaigos, studentai ir verslo atstovai. Tyrimo pagrindu parengta statistinė informacija teikiama Europos Sąjungos statistikos tarnybai (toliau – Eurostatas) ir nacionalinėms sąskaitoms sudaryti.

5. Tiriamasis laikotarpis – kalendorinis ketvirtis ir kalendoriniai metai.

III SKYRIUS PAGRINDINĖS SĄVOKOS

6. Metodikoje vartojamos sąvokos:

6.1. **Komercinis bankas** – akcinio kapitalo pagrindu veikianti įmonė, kuri verčiasi indėlių ir kitų grąžintinių lėšų priėmimu ir (ar) paskolų teikimu ir prisiima su tuo susijusią riziką ir atsakomybę.

6.2. **Kredito įstaiga** – Lietuvos Respublikos įmonė ar įstaiga arba Lietuvos Respublikoje veikiantis užsienio valstybės įmonės padalinys, turintis licenciją verstis ir besiverčiantis indėlių ir kitų grąžintinių lėšų priėmimu iš neprofesionalių rinkos dalyvių bei jų skolinimu, taip pat turintis teisę verstis dalies ar visų kitų Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatymu nustatytų paslaugų teikimu ir prisiimantis su tuo susijusią riziką bei atsakomybę.

6.3. **Kredito unija** – kooperatiniais pagrindais suorganizuota, fizinių asmenų (narių) savanoriškai įsteigta ir Lietuvos Respublikos kredito unijų įstatymo nustatyta tvarka įregistruota kredito įstaiga, telkianti savo narių pinigines lėšas narių ūkiniams bei socialiniams poreikiams,

numatytiems kredito unijos įstatuose, tenkinti paskolų teikimo būdu ir prisiimanti su tuo susijusią riziką bei atsakomybę.

6.4. **Piniginio tarpininkavimo įstaigos** – Lietuvos bankas, komerciniai bankai, užsienio bankų skyriai, Lietuvos centrinė kredito unija, kitos kredito unijos.

6.5. **Užsienio banko skyrius (filialas)** – užsienio valstybės banko padalinys, veikiantis šio banko vardu Lietuvoje ir atliekantis bent vieną banko operaciją pagal banko įgaliojimą. Už jo sandorius ir veiklą bankas atsako savo turto.

V SKYRIUS TEISINIS PAGRINDAS

7. Tyrimą reglamentuojantys teisės aktai:

7.1. 2008 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 295/2008 dėl verslo struktūros statistikos (nauja redakcija);

7.2. 2014 m. gegužės 2 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 446/2014, kuriuo dėl teiktinų duomenų eilučių ir verslo struktūros statistikos kokybės vertinimo kriterijų iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 295/2008 dėl verslo struktūros statistikos ir Komisijos reglamentai (EB) Nr. 251/2009 ir (ES) Nr. 275/2010;

7.3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 16 d. nutarimas Nr. 569 „Dėl Lietuvos Respublikos makroekonominės ir su ja susijusios statistikos rengimo“.

V SKYRIUS TAIKOMI KLASIFIKATORIAI

8. Tyrime naudojami klasifikatoriai:

8.1. Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius (EVRK 2 red.), patvirtintas Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. DĮ-226 „Dėl Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus patvirtinimo“;

8.2. Institucinių sektorių ir subsektorių klasifikatorius;

8.3. Lietuvos Respublikos administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių klasifikatorius;

8.4. Šalių ir teritorijų kodai: Tarptautinės standartizacijos organizacijos ISO – 3166 standartas.

9. Klasifikatoriai skelbiami oficialiosios statistikos portale“ osp.stat.gov.lt → [Klasifikatoriai](#).

VI SKYRIUS TIRIAMOJI VISUMA (POPULIACIJA), ELEMENTŲ APRĖPTIS, VERTINAMI PARAMETRAI

10. Tyrime dalyvauja Lietuvoje veikiančios įstaigos, kurių veikla priskiriama centrinės bankininkystės ir kito piniginio tarpininkavimo veiklai (atitinkamai K sekcijos 64.11 ir 64.19 veiklos rūšys pagal EVRK 2 red.).

11. Kiekviena įstaiga kartu su savo filialais laikoma vienu populiacijos elementu. Piniginio tarpininkavimo veikla yra licencijuojama ir prižiūrima, todėl kredito įstaigų sąrašas skelbiamas Lietuvos banko interneto svetainėje <http://www.lb.lt>. Į tyrimą įtraukiamos ir licencijos netekusios, bankrutuojančios, bankrutavusios įstaigos, visiškai nenutraukusios vykdomos veiklos.

12. Pagrindiniai tyrimo rodikliai yra balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitų rodikliai, piniginio tarpininkavimo įstaigų vietos vienetų skaičius, vidutinis darbuotojų skaičius, dirbtų valandų skaičius. Piniginio tarpininkavimo įstaigų struktūriniai rodikliai – produkcijos vertė, bendras prekių ir paslaugų pirkimas, pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis, bendrasis likutinis perteklius ir kiti.

VII SKYRIUS TAIKOMI METODAI

13. Atliekami metinis ir ketvirtinis ištiniai tyrimai.

14. Ketvirtinis tyrimas apima Lietuvos banką, komercinius bankus, užsienio bankų filialus. Į metinį tyrimą be minėtų įstaigų įtraukiama Lietuvos centrinė kredito unija ir kitos kredito unijos.

15. Populiacijos sąrašas formuojamas dviem etapais. Pirmame etape į sąrašą įtraukiamos visos Lietuvos banko licencijuotos piniginio tarpininkavimo įstaigos remiantis Lietuvos banko interneto svetainėje <http://www.lb.lt> skelbiama informacija. Antrame etape sąrašas papildomas praradusiomis licencija, bankrutuojančiomis ir bankrutavusiomis įstaigomis, kurios nenutraukė ir nepakeitė veiklos. Populiacijos sąrašui papildyti naudojama Lietuvos statistikos Ūkio subjektų registro informacija (veikiančių įmonių sąrašas).

16. Statistinei informacijai parengti taikomi sumavimo ir grupavimo metodai.

VIII SKYRIUS STATISTINIŲ DUOMENŲ ŠALTINIAI, DUOMENŲ SURINKIMAS IR APDOROJIMAS

17. Pagrindiniai ketvirtinių duomenų ir informacijos šaltiniai yra:

17.1. Lietuvos banko teikiama informacija:

17.1.1. Ketvirtinės Lietuvos banko balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitos;

17.1.2. Ketvirtinės suvestinės komercinių bankų ir užsienio bankų filialų balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitos.

17.2. Praradusių licenciją, bankrutuojančių ir bankrutavusių įstaigų, kurios nebuvo visai nutraukusios veiklos, ketvirtinės balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitos, gaunamos susisiekus su šiomis įstaigomis.

18. Pagrindiniai metinių duomenų ir informacijos šaltiniai yra:

18.1. Bankų ir kredito unijų veiklos statistinė ataskaita B-01 (metinė)

18.2. Lietuvos banko teikiama informacija:

18.2.1. Metinės Lietuvos banko balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitos;

18.2.2. Metinės suvestinės komercinių bankų ir užsienio bankų filialų balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitos;

18.2.3. Metinė verslo struktūros statistinė informacija.

18.3. Praradusių licenciją, bankrutuojančių ir bankrutavusių įstaigų, kurios nebuvo visai nutraukusios veiklos, metinės balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitos, tiesiogiai gaunamos iš šių įstaigų.

18.4. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos duomenys.

18.5. Esant poreikiui, naudojami viešai įstaigų skelbiamų metinių balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitų duomenys.

19. Lietuvos statistikos departamentas ketvirtinius ir metinius duomenis bei informaciją iš Lietuvos banko gauna Statistinės informacijos ir duomenų teikimo sutartyje nustatytais terminais ir forma.

20. Bankų ir kredito unijų veiklos statistine ataskaita B-01 (metinė) renkami tik regioniniai (vietos vienetų skaičius, vidutinis darbuotojų skaičius, algos ir atlyginimai) ir kiti rodikliai (mokėjimai agentūroms (įmonėms), teikiančioms aprūpinimo laikiniais darbuotojais paslaugą, už jų darbuotojų darbą įstaigoje), kurių neteikia Lietuvos bankas, tačiau yra reikalingi pagal aukščiau minėtus reglamentus arba nacionalinėms sąskaitoms sudaryti. Pasikeitus finansinę atskaitomybę reglamentuojantiems teisės aktams ir (ar) vartotojų poreikiams, statistinė ataskaita peržiūrima ir, esant poreikiui, keičiama. Kartu keičiami ir paaiškinimai ataskaitai pildyti.

21. Bankų ir kredito unijų veiklos statistinė ataskaita B-01 (metinė) pildoma internetu *e.Statistikos* sistemoje (ABBY *eFormFiller* programa) arba užpildyta statistinė ataskaita

persiunčiama atsakingam Lietuvos statistikos departamento darbuotojui elektroniniu paštu. Atskaitinio laikotarpio duomenys renkami iki kitų metų kovo mėn. 1 d.

22. Respondentams pildant statistinę ataskaitą atliekama pirminė duomenų loginė kontrolė. Tikrinama, ar pateikus vietos vienetų skaičių, yra pateikiama informacija apie darbuotojus ir ar yra užpildytas atlygis darbuotojams. Taip pat atlygis 1 darbuotojui neturi būti mažesnis nei minimali alga. Esant neatitikimams, statistiniai duomenys tikslinami susisiekiant su respondentais.

23. Konkrečių respondentų statistinių ataskaitų rodiklių suderinamumui patikrinti naudojamos Valstybės įmonei Registrų centras pateiktos balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitos.

24. Respondentams, laiku nepateikusiems statistinės ataskaitos, siunčiami priminimai elektroniniu paštu. Nepateikusiems statistinės ataskaitos, taikomos priemonės pagal tvarką, patvirtintą Lietuvos statistikos departamento generalinio direktoriaus 2012 m. gruodžio mėn. 18 d. įsakymu Nr. DĮ-254 „Dėl priemonių statistinių duomenų nepateikusiems respondentams taikymo Lietuvos statistikos departamente tvarkos aprašo patvirtinimo“.

25. Galutiniai tyrimo rodikliai parengiami naudojant mišrius duomenis. Respondentų pateikti duomenys, yra papildomi metiniais duomenimis ir informacija, gautais iš kitų, aukščiau nurodytų, šaltinių.

IX SKYRIUS STATISTINIŲ DUOMENŲ IR STATISTINĖS INFORMACIJOS KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

26. Gavus ketvirtinius ir metinius duomenis bei informaciją iš Lietuvos banko ir kitų šaltinių, atliekama jų loginė kontrolė. Ketvirtiniai ir metiniai duomenys bei informacija yra lyginami su ankstesnio laikotarpio duomenimis ir informacija. Išsiskiriančios rodiklių reikšmės yra tikslinamos su duomenų teikėjais.

27. Iš respondentų gauta informacija lyginama su ankstesnio laikotarpio, Lietuvos banko bei Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos duomenimis ir informacija. Esant poreikiui, rodikliai tikslinami su Lietuvos banku ir respondentais.

28. Prieš pateikiant galutinius tyrimo rezultatus vartotojams, atliekamas antrinis redagavimas. Pagrindiniai statistiniai rodikliai palyginami su praėjusiu laikotarpiu, tikrinamas rodiklių tarpusavio suderinamumas, naudojant Eurostato pateiktas rodiklių kokybės tikrinimo sąlygas (pvz., suderinamumo sąlygos, kad pridėtinė vertė turi būti mažesnė nei produkcija ir pan.).

29. Paskelbus statistinę informaciją Oficialiosios statistikos portale, atnaujinamas metainformacijos aprašas, kuriame pateikiama informacija apie statistinių rodiklių kokybę pagal šias charakteristikas: reikalingumą, tikslumą ir patikimumą, savalaikiškumą ir punctualumą, palyginamumą ir suderinamumą.

X SKYRIUS STATISTINIŲ RODIKLIŲ (IVERČIŲ) SKAIČIAVIMO FORMULĖS IR KITI TEORINIAI PAAIŠKINIMAI

30. Remiantis pirminiais duomenimis, paskaičiuojami verslo struktūros statistiniai rodikliai pagal EVRK 2 red., keturių ženklų lygiu. Tam naudojami apibrėžimai, pateikti Europos Komisijos, Parlamento bei Tarybos reglamentuose, reglamentuojančiuose bei įgyvendinančiuose verslo struktūros statistiką.

31. Skaičiuojami rodikliai:

31.1. Produkcijos vertė (12 12 0);

31.2. Bendras prekių ir paslaugų pirkimas (13 11 0);

31.3. Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis (12 15 0);

31.4. Bendrasis likutinis perteklius (12 17 0).

Produkcijos vertė (12 12 0) yra lygi:

	Gautinos palūkanos ir panašios pajamos (42 11 0)
<i>minus</i>	Mokėtinos palūkanos ir panašios sąnaudos (42 12 0)
<i>plius</i>	Gautini komisiniai (42 14 0)
<i>plius</i>	Pajamos iš akcijų ir kitų kintamųjų pajamų vertybinių popierių (42 13 1)
<i>plius</i>	Grynasis pelnas (nuostolis) iš finansinių operacijų (42 20 0)
<i>plius</i>	Kitos veiklos pajamos (42 31 0)

Bendras prekių ir paslaugų pirkimas (13 11 0) yra lygus:

	Mokėtini komisiniai (42 15 0)
<i>plius</i>	Kitos administracinės išlaidos (42 32 2)
<i>plius</i>	Kitos veiklos sąnaudos (42 33 0)

Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis (12 15 0) yra lygi:

	Produkcijos vertė (12 12 0)
<i>minus</i>	Bendras prekių ir paslaugų pirkimas (13 11 0)

Bendrasis likutinis perteklius (12 17 0) yra lygus:

	Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis (12 15 0)
<i>minus</i>	Išlaidos personalui (13 31 0)

XI SKYRIUS NAUDOJAMOS KOMPIUTERIŲ PROGRAMOS

32. Statistinių duomenų apdorojimo kompiuterinė programa sukurta ORACLE aplinkoje. Statistiniai darbai atliekami naudojant *MS Excel* skaičiuoklę.

XII SKYRIUS VARTOTOJAMS PATEIKIAMİ REZULTATAI

33. Metinė statistinė informacija skelbiama pagal statistinės informacijos skelbimo [kalendorių](#):

33.1. Oficialiosios statistikos portale osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize1 (rugpjūčio mėn.);

33.2. Statistikos leidiniuose „Finansų įmonių statistika“ ir „Lietuvos statistikos metraštis“;

34. Statistinė informacija skelbiama Eurostato duomenų bazėje.

35. Metinė statistinė informacija teikiama Lietuvos bankui Statistinės informacijos ir duomenų teikimo sutartyje nurodytais terminais ir forma.

36. Ketvirtinė ir metinė informacija naudojama verslo struktūros statistikos rodikliams skaičiuoti ir nacionalinėms sąskaitoms sudaryti.

XIII SKYRIUS NAUDOTOS LITERATŪROS SĄRAŠAS

37. *Methodological Manual for Statistics on Credit Institutions* (Eurostat, 2008)

XIV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

38. Pasikeitus metodikoje nurodytiems teisės aktams, taikomos aktualios šių teisės aktų redakcijų nuostatos.

Parengė
Įmonių statistikos skyrius
